

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Názov projektu	E-learning vo výchovno-vzdelávacom procese
Kód ITMS projektu	26110130184
Kód výzvy	OPV-2008/1.1/03-SORO
Číslo Zmluvy o poskytnutí NFP	142/2009/1.1/OPV
Prijímateľ	Základná škola Námestovo – Komenského ul. Komenského 495/33, 029 01 Námestovo

Učebné osnovy z literatúry pre 6.ročník ZŠ

(spracované v súlade so ŠVP Literatúra ISCED 2 – príloha)

2010

Literatúra

2 hodiny týždenne), 66 hodín ročne

Názov predmetu	Literatúra
Časový rozsah výučby	2 hodiny týždenne
Ročník	šiesty
Škola	ZŠ Námestovo – Komenského ul.
Kód a názov ŠVP	ISCED 2
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne
Vyučovací jazyk	slovenský

Charakteristika predmetu:

Umelecká literatúra je jedným z viacerých spôsobov tematizovania sveta i jedným z viacerých typov ľudskej tvorivosti.

Literatúra umožňuje transformovať literárne dielo do iných spôsobov umeleckého zobrazovania – do filmu, televíznej či rozhlasovej inscenácie, divadelnej hry, muzikálu, videopříbehu... Takto koncipovaná literatúra vedie k poznaniu prepojenosti a dopĺňaniu sa jednotlivých umeleckých druhov, umožňuje porovnávať, vedie k úsiliu spoznať jednotlivé varianty toho istého a stimuluje záujem o kultúru.

Súčasne umožňuje spoznať aj proces vzniku literárneho diela, zoznamovať žiaka s tým, že básne, rozprávky, divadelné hry písali a píše spisovatelia, že rozprávky dávno vymýšľali ľudia, ktorých nepoznáme a že ich pre nás sprístupnili zberatelia...

Literárna výchova je humanitný predmet, ktorého poslaním je vytvoriť u žiaka pozitívny vzťah k literatúre a ku knihám. Vychádza predovšetkým zo zážitku a vlastnej práce žiaka s textom na hodine.

Ciele učebného predmetu:

Hlavným cieľom je, aby mal absolvent 6. ročníka ISCED 2:

- primerane veku rozvinuté kľúčové spôsobilosti,
- zmysluplné základné vedomosti a znalosti,
- vypestovaný základ záujmu o celoživotné vzdelávanie sa,
- jasné a veku primerané povedomie národného a svetového kultúrneho dedičstva,
- záujem a potrebu zmysluplnej aktivity a tvorivosti.

Hlavné myšlienky ŠVP a ŠkVP rozpracované pre rámec vyučovania slovenského jazyka a literatúry ako materinského jazyka vyjadrujú potrebu orientovať obsah vyučovania, metódy

a formy vyučovania učebné texty a učebné pomôcky na dosiahnutie týchto všeobecných cieľov.

I. VŠEOBECNÉ CIELE

1. Kognitívizácia a kreativizácia

- 1.1 Rozvíjať inteligenciu, myslenie žiaka, učiť ho riešiť problém, vytvárať potrebu učiť sa.
- 1.2 Prijímať hovorenú alebo písanú informáciu, rozumieť jej a využívať ju.
- 1.3 S porozumením čítať veku primeranú literatúru, interpretovať posolstvo textu, vyjadriť svoje pocity z prečítaného.
- 1.4 Zачаť pracovať s odbornými príručkami, slovníkovou literatúrou, pod vedením učiteľa používať na získavanie informácií internet, knižnicu a iné zdroje.
- 1.5 Rozvíjať poznávacie schopnosti (pozornosť, pamäť, myslenie, predstavivosť, fantáziu).
- 1.6 Tvoríť veku primerané texty a prejavy s uplatnením jednotlivých fáz písania textu.

2. Emocionalita

- 2.1 Prostredníctvom čítania, sledovania filmov, médií a umenia rozvíjať emocionalitu žiaka
- 2.2 Textami, motivačnými článkami, motivačným vstupom učiteľa vytvárať priestor a možnosti prejavovať emocionalitu žiaka.
- 2.3 Pestovať a trénovať všímavosť, aktívnu pozornosť, vypestovať presvedčenie o hodnote človeka a jeho diele.

3. Motivácia a autoregulácia

- 3.1 Rozvíjať schopnosť žiakov učiť sa, byť tvorivý, spoluvytvárať sebavedomie a schopnosť ohodnotiť svoj výkon.
- 3.2 Formovať osobnosť žiaka, pomôcť rodine vytvárať hodnotový systém dieťaťa. Viesť žiaka k tolerancii a oceňovaniu mieru a pokoja.

4. Socializácia

- 4.1 Cvičiť efektívnu komunikáciu s ľuďmi, naučiť žiaka rozlíšiť neformálnu a formálnu komunikáciu.

- 4.2 Zverejňovať práce žiaka podľa možností školy, regiónu.
- 4.3 Učivom slovenského jazyka a literatúry pomáhať prekonávať bariéry medzi ľuďmi iných národov a národností.
- 4.4 Pestovať európsku dimenziu aj výberom textov, aktivít, účasťou na projektoch, atď.

II: HODNOTOVÉ CIELE

1. Formovať vzťah k materinskému jazyku alebo štátnemu jazyku.
2. Vybudovať úctu k jazykom iných národov a národností, mať najzákladnejšie informácie o národnostiach žijúcich na Slovensku
3. Byť otvorený voči inému názoru, rešpektovať aj opačný názor v intenciách humanizmu a demokracie.
4. V textoch prichádzať do styku s témami environmentálnej výchovy, výchovy k manželstvu a rodičovstvu, ochrany zdravia, životného štýlu, výchovy budúceho občana a spotrebiteľa, s témami o živote detí v európskych krajinách a vo svete.
5. Pracovať s textami s problematikou ľudských práv, základných slobôd a zásad zakotvených v Charte Spojených národov.

Obsah:

Už predchádzajúca koncepcia vyučovania literatúry na základných školách vychádzala predovšetkým zo zážitku, vytvorenia si pozitívneho vzťahu k literatúre.

Súčasná koncepcia túto tézu ešte posilňuje. Učivo je koncipované tak, aby sa sústavne rozvíjali čitateľské a interpretačné schopnosti žiakov. Učiteľ nepredkladá žiakom hotové poznatky, ale vytvára im podmienky a pripravuje podnety, aby sa vedomostí zmocňovali sami.

Súčasne sa v procese vzdelávania rozvíjajú aj ďalšie (kognitívne, komunikačné, interpersonálne, intrapersonálne) kompetencie.

Učebné osnovy ŠkVP literárnej výchovy pre 5. ročník sú pedagogickým dokumentom vypracovaným na základe obsahového vzdelávacieho štandardu ŠVP.

Učebné osnovy nepredpisujú povinných autorov (literárne diela). Zostáva na učiteľovi, ako bude usmerňovať proces vzdelávania, aký výber autorov a literárnych diel zaradí do vyučovania na realizáciu vzdelávacieho procesu.

Obsahové štandardy literárnej výchovy

Poznávacie a čitateľské kompetencie

Technika čítania a verejná prezentácia textu

- 1) Plynulo čítať súvislý umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýchať, artikulovať a dodržiavať spisovnú výslovnosť.
- 2) Recitovať prozaické a básnické diela. Rešpektovať rytmickú usporiadanosť básnického textu, frázovať básnický aj prozaický text v zhode s vlastným chápaním jeho významu.
- 3) Čítať text postavy dramatického diela pri spoločnom dramatizovanom čítaní. Modulovať hlas podľa zmyslu textu.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

- 1) Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
- 2) Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
- 3) Usporiadať známe javy do tried a systémov.
- 4) Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou (jednoduchý transfer).

Analytické a interpretačné zručnosti

- 1) Prerozprávať obsah prečítaného diela.
- 2) Odlíšiť epické, lyrické a dramatické texty.
- 3) Vytvoriť dejovú osnovu prečítaného diela, vyhľadať kľúčové slová.
- 4) Určiť hlavné a vedľajšie postavy diela.
- 5) Abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného diela, vrátane lyrickej básne.

6) Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela, interpretovať význam diela.

7) Sformulovať vlastné hodnotenie diela a podložiť svoje stanovisko argumentmi.

Tvorivé zručnosti

1) Zdramatizovať básnický alebo prozaický text (rozprávka, bájka, povesť).

2) Ilustrovať umelecký text.

3) Napísať kratší prozaický útvar (bájka, rozprávka), básnický text, scenár.

4) Inscenovať kratší dramatický text.

Informačné zručnosti

1) Orientovať sa v školskej a verejnej knižnici.

2) Pracovať s knižným fondom vo forme kartotéky a v elektronickej podobe.

3) Vedieť získať informácie z integrovaného informačného systému a internetu.

4) Budovať si vlastnú knižnicu.

P.č.	Tematický celok	Počet hodín	
		ŠVP	ŠkVP
1.	Krátke formy ľudovej ľudovej slovesnosti	17	0
2.	Poézia	18	0
3.	Próza	19	0
4.	Divadelná hra	13	0

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Krátke formy ľudovej ľudovej slovesnosti	Rozlíšenie prísloví a porekadiel, významová analýza krátkych prozaických textov.	Rozlíšiť, vysvetliť a definovať pojmy: príslovie, porekadlo, pranostika, vedieť uviesť príklad.
	Vyvedenie pojmu balada, pôvodne spievaný útvar, hlavné znaky balady, pojem ľudová balada, pojem epiteton, porovnanie znakov balady a rozprávky	Vysvetliť pojem balada, vedieť identifikovať text ako baladu, poznať znaky balady, vedieť nájsť spoločné a odlišné znaky s rozprávkou.
	Sociálna balada, umelá balada, znaky balady, vyvedenie pojmu dialogizácia	Vedieť odlišiť klasickú a sociálnu baladu, poznať základné biografické údaje o spisovateľoch, vedieť nájsť epiteton a vytvoriť príklad, poznať pojem dialogizácia balady
	Balady Erbena, umelecký prednes, významová interpretácia	Poznať zbierku balád Kytica, základné informácie zo života spisovateľa
	Vyvedenie pojmu bájka, využite humoru, pojem satira pojem alegória/inotaj	Vysvetliť pojem bájka, sformulovať ponaučenie, poznať a použiť pojmy alegória, satira, humor, poznať základné biografické údaje zo života autorov
	Mravné ponaučenie	Vedieť sformulovať mravné ponaučenie
	Analýza významu bajok v minulosti a dnes	Vedieť pracovať podľa pokynov s textom

	Vyvedenie pojmu báj , ktorý je jedným z najstarších útvarov	Vedieť získať informácie z rôznych zdrojov o pojme báj, rozlíšiť pojmy boh a hrdina
	Pojmy úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie	Vnímať dejovú kompozíciu, poznať niektorých bohov gréckej mytológie
	Koncepcia hlavných a vedľajších postáv, záporných a kladných postáv	Vedieť vyhľadať hlavné a vedľajšie postavy, vedieť rozdeliť postavy na kladné a záporné
	Poznávanie bájí rôznych národov	Umelecký prednes
Poézia	Poézia – súčasť umeleckej literatúry, znaky poézie	Poznať rozdiel medzi poéziou a prózou, vedieť vyhľadať personifikáciu, zdobneninu, prirovnanie.
	Pojem epiteton	Vedieť identifikovať a pomenovať v umeleckom texte epiteton, vedieť vytvoriť príklad.
	verš, rým	Vedieť určiť verš, druhy rýmu: striedavý, obkročný, združený.
	pojmem refrén, upevnenie pojmu rým, hudobné ukážky detských populárnych piesní	Vedieť podľa základných znakov odlíšiť populárnu a ľudovú pieseň.

<p>Próza</p>	<p>Materiál o autoroch textov, vyhľadávanie textov piesní, porovnanie populárnej piesne s ľudovou piesňou</p>	<p>Vedieť základné biografické údaje o autoroch textov populárnej piesne.</p> <p>Vedieť odlišiť poéziu od prózu</p>
	<p>Opakovanie pojmu povest' z predchádzajúcich ročníkov</p>	<p>Vedieť vysvetliť pojem povest' a znaky povesti.</p>
	<p>Pojem historická poviedka</p> <p>Bylina</p>	<p>Poznať typológiu povestí, poznať základné biografické údaje o autoroch povestí</p>
		<p>Poznať regionálne povesti.</p>
	<p>Pojem autobiografický román, autobiografická poviedka, aplikácia literárneho pojmu dialóg</p>	<p>Prehlbovať analytické čitateľské zručnosti.</p> <p>Vedieť vysvetliť pojem poviedka.</p> <p>Poznať a aplikovať pojem autobiografická literatúra.</p>
	<p>Charakterizácia literárneho hrdinu, aplikácia pojmov – úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie</p>	<p>Vedieť vysvetliť pojmy monológ, dialóg.</p>

	Vnútoraná kompozícia literárneho diela, čítanie s dôrazom na techniku čítania	Vedieť nájsť hlavné a vedľajšie postavy. Poznať základné biografické údaje autorov.
	Pojem dobrodružná literatúra, znaky dobrodružnej literatúry	Vedieť vysvetliť pojem dobrodružná literatúra, sformulovať hlavnú myšlienku diela.
	Pojem rozprávač, on-forma, ja-forma rozprávania	Vedieť identifikovať v texte rozprávača, vedieť transformovať rozprávanie z ja-formy na on-formu a naopak
Divadelná hra	Definícia pojmu divadelná hra, pojmy herec, režisér,....	Vedieť charakterizovať divadelnú hru, ovládať pojmy herec, režisér, dramaturg,....
	pojmy dialóg, monológ a ich aplikácia, pojem dej – nositeľ dramatického napätia v divadelnej hre Pojem audiovizuálne umenie, premena prozaického textu na dramatický, porovnať filmovú, rozhlasovú a televíznu rozprávku	Vedieť aplikovať dramatinované čítanie, vedieť identifikovať v texte umelecké prostriedky a vysvetliť ich. Rozlišovať dramat. a prozaic. text. Vedieť odlišiť pojmy monológ, dialóg.
	Opakovanie vedomostí, fixácia poznatkov, aplikácia získaných poznatkov	
	Písomná práca	
	Návšteva divadelného predstavenia, beseda o prečítanej knihe	